

RÚVZ Bratislava, hl. m. SR so sídlom v Bratislave
Ružinovská 8
820 09 Bratislava 29
Slovenská republika

Váš list číslo/zo dňa

Naše číslo

Vybavuje/linka

Bratislava

ÚVZSR/OHŽP/9127/34060/2022 g. Mgr. Katarína Jatzová, PhD.

11. 11. 2022

Vec

List obciam v súvislosti so Správou o kvalite vôd v chránených vodohospodárskych oblastiach za rok 2021

V súlade so zákonom č. 305/2018 Z. z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o CHVO“), Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky zverejnilo Správu o kvalite vôd v chránených vodohospodárskych oblastiach za rok 2021 (ďalej len „správa“). Chránené vodohospodárske oblasti sú naše najvýznamnejšie územia, na ktorých sa prirodzeným spôsobom tvoria významné zásoby vôd. Tieto oblasti sa v záujme zachovania prirodzeného výskytu a obnovy týchto významných zdrojov vody pravidelne monitorujú a činnosť v nich sa podriaďuje účelu ich využitia.

V poradí už v tretej správe sú uvedené výsledky monitorovania kvality podzemných vôd a pre oblasti s výskytom vodárenských tokov alebo vodárenských nádrží (ďalej len „VN“) určených na odber pre pitnú vodu aj výsledky monitorovania kvality povrchových vôd. Kvalita vôd bola v súlade so zákonom o CHVO napriek tomu, že ide o tzv. surovú vodu, ktorá je odoberaná z povrchových vodárenských zdrojov alebo z podzemných vodárenských zdrojov na účely výroby pitnej vody a ktorá štandardne pred distribúciou k spotrebiteľom prechádza rôznymi procesmi vodárenských úprav s cieľom zaistiť jej zdravotnú bezpečnosť) posudzovaná podľa limitných hodnôt ukazovateľov vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 247/2017 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou (ďalej len „vyhláška č. 247/2017 Z. z.“). Vyhláška č. 247/2017 Z. z. určuje limitné hodnoty pre kvalitu pitnej vody v miestach, kde vyteká bežne slúžiacich pre ľudskú spotrebu t. j. na vodovodnom kohútiku.

Na základe výsledkov monitorovania CHVO sa aj v tohtoročnej správe potvrdilo, že najvýraznejší vplyv na kvalitu ich vôd má antropogénna činnosť, najmä poľnohospodárstvo, priemysel, areály skládok komunálneho a priemyselného odpadu a taktiež prítomnosť environmentálnych záťaží. Potvrďuje to znížená kvalita vôd a zvýšené koncentrácie niektorých ukazovateľov, ktoré boli v prevažnej väčšine zistené v monitorovacích miestach situovaných v blízkosti zdrojov znečistenia ako sú najmä skládky komunálneho a priemyselného odpadu, priemyselné zdroje, hnojiská, hospodárske dvory, čerpacie stanice a pod., pričom viaceré zo zdrojov sú evidované ako environmentálne záťaže. Na územiach niektorých CHVO boli v podzemnej a/alebo povrchovej vode zistené aj mierne prekročená niektorých ukazovateľov kvality pitnej vody, ktoré sú vo vyhláške č. 247/2017 Z. z. limitované najvyššou medznou hodnotou (ďalej len „NMH“). NMH je limitná hodnota zdravotne významného ukazovateľa kvality pitnej vody, ktorej prekročenie vylučuje použitie vody ako pitnej vody.

Opätovne je potrebné zdôrazniť, že z hľadiska hromadného zásobovania pitnou vodou verejnými vodovodmi ide o kvalitu surovej vody, ktorú v procese dodávania spotrebiteľovi dodávateľ pitnej vody) upravuje a je povinný zabezpečiť jej monitoring a splnenie požiadaviek na jej zdravotnú bezpečnosť v mieste dodávania. Surová voda musí3) spĺňať v mieste odberu pred jej dopravou do miesta úpravy vody požiadavky na jej kvalitu vo väzbe na štandardné metódy úpravy povrchovej a podzemnej vody na pitnú vodu. Odporúčané a medzné hodnoty pre jednotlivé kategórie surovej vody v mieste odberu pred jej dopravou do miesta úpravy vody vo väzbe na štandardné metódy úpravy povrchovej a podzemnej vody na pitnú vodu určuje vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 636/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na kvalitu surovej vody a na sledovanie kvality vody vo verejných vodovodoch.

V súlade s požiadavkami zákona o CHVO prehodnotil Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len „ÚVZ SR“) zdravotný význam zistených ukazovateľov kvality pitnej vody v surovej vode CHVO a pripravil zoznam obcí s vymenovanými prekročenými ukazovateľmi kvality pitnej vody limitovanými NMH (Príloha 1) a tiež zdravotné riziká jednotlivých prekročených ukazovateľov (Príloha 2).

V porovnaní s rokom 2020 nastali výraznejšie zmeny iba v zozname obcí s prekročenými limitnými hodnotami v podzemných vodách CHVO Žitný ostrov. Napr. z pohľadu pesticídov boli v porovnaní s minulým rokom na základe výsledkov monitorovania podzemnej vody v CHVO Žitný ostrov zistené nadlimitné hodnoty troch nových pesticídov (fenoxyoctové kyseliny – glyphosate, gama-hexachlórcyklohexán – lindan, propikonazol); výsledky monitoringu však nepreukázali opätovne nadlimitné hodnoty dvoch pesticídov (terbutrín a S-metolachlór).

Monitoring podzemnej vody v CHVO Žitný ostrov odhalil taktiež viacnásobné prekročenia hodnoty 0,10 ? g/l (stanovená v správe ako limitná hodnota pre všetky pesticídy a ich metabolity) u piatich nerelevantných metabolitov pesticídov: chloridazón desfenyl, chloridazón metyl desfenyl, metolachlór ESA, metazachlór OA a metazachlór ESA. V súlade s Rozhodnutím ÚVZ SR č. OHŽP/430/89726/2019 zo dňa 26. februára 2019 (ďalej len „Rozhodnutie“), ktoré sa zaoberá určením konkrétnych limitných hodnôt pre vybrané nerelevantné metabolity pesticídov v pitnej vode, limitné hodnoty pre chloridazón desfenyl, chloridazón metyl desfenyl a metolachlór ESA sa ustanovujú na 6 µg/l a limitné hodnoty pre metazachlór ESA a metazachlór OA na 5 µg/l pri dodržaní limitnej hodnoty účinnej pesticídnej látky (0,10 ?g/l); limitné hodnoty sú stanovené ako medzná hodnota. Je potrebné zdôrazniť, že ani v jednom zo zaznamenaných prípadov (66 x chloridazón desfenyl, 30 x chloridazón metyl desfenyl, 12 x metolachlór ESA, 3 x metazachlór OA a 3 x metazachlór ESA) nebolo u vyššie zmienených metabolitov pesticídov zaznamenané prekročenie limitných hodnôt stanovených v Rozhodnutí.

Výsledky monitorovania podzemnej vody v CHVO Žitný ostrov taktiež opakovane preukázali nadlimitné hodnoty ukazovateľa pesticídy spolu. Limitná hodnota pre ukazovateľ pesticídy spolu bola v správe stanovená na 0,5 µg/l a predstavovala súčet koncentrácií všetkých pesticídov a ich relevantných i nerelevantných metabolitov. V súlade s vyhláškou č. 247/2017 Z. z. je však limitná hodnota pre tento ukazovateľ stanovená na 0,5 µg/l a predstavuje súčet koncentrácií všetkých pesticídov stanovených vo vzorke; za pesticídy sa pokladajú: organické insekticídy, herbicídy, fungicídy, nematocídy, akaricídy, algicídy, rodenticídy, slimicídy, príbuzné produkty (napríklad regulátory rastu) a ich relevantné metabolity. V súlade s uvedeným, nakoľko do výslednej hodnoty pre tento ukazovateľ boli v správe započítané aj hodnoty nerelevantných metabolitov pesticídov, k prekročeniu limitnej hodnoty v súlade s vyhláškou č. 247/2017 Z. z. došlo len v cca. 3 % monitorovacích miest.

Popis územia spolu s presnou identifikáciou jednotlivých monitorovacích miest je možné nájsť vo zverejnenej správe MŽP SR na: <https://www.minzp.sk/voda/spravy-chvo/>.

V súčasnosti je aj na Slovensku stále populárnejším trendom budovanie vlastných studní a zvýšený záujem o využívanie vlastných vodných zdrojov na individuálne zásobovanie domácností alebo ako doplnkový zdroj vody na akékoľvek domáce účely vrátane jej konzumácie. Obyvatelia, využívajúci vlastné vodné zdroje bez toho, aby si overili ich kvalitu, konajú na vlastnú zodpovednosť. Príjem vody, ktorá nie je zdravotne bezpečná, môže spôsobiť akútnym, neskorým alebo dlhodobým pôsobením poškodenie zdravia resp. byť faktorom prenosu rôznych infekčných ochorení (črevné nákazy ako bakteriálna dyzentéria, vírusová hepatitída A, enterovirózy, parazitálne a iné ochorenia).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti a zistené výsledky monitorovania jednotlivých CHVO (na základe výsledkov hodnotenia kvality vôd z monitorovacích bodov situovaných vo vašej obci podľa Prílohy 2) nachádzajúcich sa vo vašom katastrálnom území, Vám geograficky v záujme ochrany zdravia odporúčame dostupným spôsobom (webové sídlo obce, obecná tabuľa a pod.) informovať obyvateľov o možných rizikách, ktoré vyplývajú z využívania nekontrolovaných vlastných vodných zdrojov. Bližšie informácie a pokyny k využívaniu vlastných studní je možné

nájsť aj v materiáli Zdravá pitná voda z vlastnej studne, ktorá je dostupná na webovom sídle https://www.uvzsr.sk/docs/info/pitna/Zdrava_pitna_voda_z_vlastnej_studne.pdf.

Najbezpečnejším spôsobom zásobovania pitnou vodou a prevenciou pred negatívnymi účinkami na zdravie je využívanie pitnej vody z verejných vodovodov, ktorá je kvalitná, zdravotne bezpečná a je kontrolovaná dodávateľom pitnej vody aj orgánmi verejného zdravotníctva v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru alebo pravidelného monitorovania kvality pitnej vody u spotrebiteľa.

- 1) § 12 zákona č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov
- 2) § 17 zákona č. 355/2007 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- 3) § 17a zákona č. 355/2007 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

S pozdravom

URAD VEREJNEHO ZDRAVOTNICTVA
PhDr. RNDr. MUDr. Jan Mikas, PhD., MPH
hlavný hygienik Slovenskej republiky

Informatívna poznámka - tento dokument bol vytvorený elektronicky

doc. MUDr. Jana Hamade, PhD., MPH, MHA
vedúca sekcie ochrany a podpory zdravia II

Rozdeľovník k číslu

Obce:

- Obec Jánovce
- Obec Vlky
- Obec Kalinkovo
- Obec Malinovo
- Obec Hrubá Borša
- Obec Kostolná pri Dunaji
- Obec Bratislava – Ružinov
- Obec Bratislava – Vrakuňa
- Obec Ofďza
- Obec Baka
- Obec Horná Potôň
- Obec Vojka
- Obec Veľké Blahovo
- Obec Bellova Ves
- Obec Čenkovec
- Obec Dvorníky na Ostrove
- Obec Potônske Lúky
- Obec Krásno nad Kysucou
- Obec Čadca
- Obec Kysucké Nové Mesto
- Obec Kráľiky
- Obec Banská Bystrica
- Obec Mýto pod Ďumbierom
- Obec Predajná
- Obec Jasenie
- Obec Makov
- Obec Čierne
- Obec Oščadnica
- Obec Nová Bystrica

Obec Klubina
Obec Petrovice
Obec Štiavnik
Obec Papradno
Obec Ľubochňa
Obec Kráľova Lehota
Obec Demänovská dolina
Obec Málinec
Obec Hriňová
Obec Klenovec
Obec Medzev
Obec Zemplínske Hámre
Obec Hlivišťa

Regionálne úrady verejného zdravotníctva:
RÚVZ Bratislava hl. m. so sídlom v Bratislave
RÚVZ so sídlom v Galante
RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede
RÚVZ so sídlom v Čadci
RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
RÚVZ so sídlom v Žiline
RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici
RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši
RÚVZ so sídlom v Lučenci
RÚVZ so sídlom vo Zvolene
RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote
RÚVZ so sídlom v Košiciach
RÚVZ so sídlom v Humennom
RÚVZ so sídlom v Michalovciach